

ถ้อยคำบอบบุญถูกจับในชั้นจับกุม The Testimony of Accused in Arresting Process

สุกัล กฤตลักษณ์วงศ์*

■ ความสำคัญและผลกระทบของถ้อยคำบอบบุญถูกจับ ในชั้นจับกุม

ในอดีต การค้นหาความจริงในคดีอาญา เจ้าพนักงานมักใช้วิธีการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ จากตัวผู้กระทำความผิด เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงของคดี ซึ่งวิธีการหนึ่งที่เจ้าพนักงานใช้คือ การถามคำให้การของผู้ถูกจับ ในขณะที่ถูกจับกุมซึ่งถ้อยคำที่ได้ส่วนใหญ่มักเป็นความจริงเพราะในขณะนั้นตัวผู้ถูกจับเองยังไม่มีโอกาสไปสร้างเหตุผลปรุงแต่งหรือสรรหาคำแก้ตัวใด ๆ เพื่อให้ตนเองพ้นผิด ทำให้คำให้การดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อเจ้าพนักงานในการค้นหาความจริงของคดีเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ผู้ถูกจับรับสารภาพว่าตนเป็นผู้กระทำความผิด หรือการให้การถึงเรื่องของกลางต่างๆ ในคดี หรือการให้การถึงผู้ที่ร่วมกระทำความผิดกับตน เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นเบาะแสที่สำคัญอันทำให้เจ้าพนักงานสามารถแสวงหาพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ อีกทั้งศาลสามารถนำเอาคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมมารับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบกับพยานหลักฐานอื่นของโจทก์เพื่อพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้อยคำของผู้ถูกจับมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินคดีอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นไปด้วยความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้คำให้การของผู้ถูกจับในขณะที่ถูกจับกุมจะเป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาพยานหลักฐานและความจริงของคดีเพียงใด แต่สิ่งหนึ่งที่ควรต้องคำนึงถึงก็คือ การที่เจ้าพนักงานถามคำให้การของผู้ถูกจับในขณะที่เขาถูกจับกุม โดยที่เจ้าพนักงานมิได้มีการแจ้งสิทธิให้แก่ผู้ถูกจับทราบเลยว่า “ผู้ถูกจับมีสิทธิจะให้การหรือไม่ให้การอย่างไรก็ได้ เพราะคำให้การของเขานั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของตัวเองในชั้นศาลได้” ทำให้ผู้ที่ถูกจับ

* อาจารย์ประจำสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มักให้การต่อเจ้าพนักงานโดยที่ไม่ทราบถึงสิทธิของตนแต่อย่างใด (โดยเฉพาะกรณีที่เป็นคำให้การรับสารภาพ) ซึ่งการกระทำดังกล่าวของเจ้าพนักงานถือว่ากระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกจับเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องในคดีอาญา สิทธิในการให้โอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ หรือสิทธิในการพบและปรึกษานายความก่อน รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของเจ้าพนักงานที่จะต้องค้นหาพยานหลักฐานจากแหล่งอื่นเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ มิใช่กลับมาแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากตัวผู้ถูกจับเสียเอง

ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ.2547 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงได้มีการแก้ไขมาตรา 83 และมาตรา 84 อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนการจับกุมและการรับมอบตัวผู้ถูกจับให้เจ้าพนักงานจะต้องปฏิบัติ และได้บัญญัติถึงผลในกรณีที่เจ้าพนักงานฝ่าฝืนไม่ยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้หลักเกณฑ์ในการถามคำให้การผู้ถูกจับในชั้นจับกุมมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยยังคำนึงถึงประโยชน์ของถ้อยคำของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมต่อการค้นหาความจริงของคดีอยู่ แต่ในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกจับที่ต้องได้รับการคุ้มครองด้วย

ในบทความนี้ผู้เขียนจะมุ่งเน้นศึกษาว่าถ้อยคำที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานในชั้นจับกุม จะสามารถนำมาใช้รับฟังเป็นพยาน

หลักฐานในการดำเนินคดีผู้ถูกจับได้มากน้อยเพียงไร และจะมีผลต่อการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้ถูกจับหรือไม่ประการใด โดยมีรายละเอียดดังนี้

■ หลักเกณฑ์การรับฟังถ้อยคำบอบบัญถูกจับในชั้นจับกุม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ได้กำหนดมาตรฐานใหม่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกจับ และมีความมุ่งหมายที่จะยกเลิกวิธีที่มักปฏิบัติในชั้นจับกุม คือดำเนินการให้มีการรับสารภาพในชั้นจับกุมโดยบันทึกถ้อยคำต่าง ๆ ไว้² ดังนั้น มาตรา 84 วรรคท้ายจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ ดังนี้

“ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี” โดยหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับดังกล่าวนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับแก้ไขครั้งที่ 5 โดยได้รับรองว่า “บุคคลใด ๆ ไม่อาจถูกบังคับให้เป็นพยานปรักปรำตนเอง” ซึ่งศาลสูงสุดของสหรัฐได้วางหลักไว้ในคดี *Miranda v. Arizona* ในปี ค.ศ.1966 และต่อมาได้มีการขยายความ

² ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง ฉบับคำอธิบายย่อและเอกสารอ้างอิง เรียงมาตรา*, พิมพ์ครั้งที่ 12, 2555 (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด), น.157.

ออกไปตามคดี Escobedo v. Illinois และ Orozco v. Texas และจำกัดให้แคบลง โดยคดี Harriss v. New York ว่า ก่อนจะสอบปากคำผู้ต้องหา ตำรวจจะต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิที่จะไม่ตอบคำถาม และสิทธิที่จะปรึกษานายทนายก่อน หากไม่แจ้ง ถ้อยคำของผู้ต้องหาไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

ในประเทศอังกฤษก็มีการรับรองสิทธิดังกล่าวเอาไว้เช่นเดียวกัน โดยกำหนดว่าในการสอบปากคำผู้ต้องหานั้น จะต้องมีการปฏิบัติตามกฎของศาล (judges' rules) กล่าวคือเมื่อตำรวจมีหลักฐานว่าผู้ใดกระทำความผิด ถ้าตำรวจจะสอบถามผู้นั้นจะต้องเตือนก่อนว่าคำตอบของเขาอาจใช้เป็นพยานยืนยันเขาได้ และเมื่อมีการตั้งข้อหาแล้วก็ต้องมีการเตือนดังกล่าวขึ้นอีก แต่อย่างไรก็ตาม การไม่ปฏิบัติตามกฎของศาลดังกล่าว ไม่ถึงกับทำให้ถ้อยคำของผู้ต้องหารับฟังไม่ได้ เพียงแต่ศาลอาจใช้ดุลพินิจไม่รับฟัง³

ส่วนการรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมตามกฎหมายไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยสามารถแยกพิจารณามาตรา 84 วรรคท้ายได้เป็น 2 กรณีคือ

1. คำรับสารภาพของผู้ถูกจับ

ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือในชั้นตอนรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด กฎหมายห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ ซึ่งการห้ามรับฟังดังกล่าวเป็นการห้าม

รับฟังทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นพิจารณาคดีของศาล โดยไม่ต้องคำนึงเลยว่าผู้ถูกจับนั้นจะได้ให้การรับสารภาพไปโดยสมัครใจหรือไม่ และแม้เจ้าพนักงานจะได้แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบแล้วว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความก่อนที่ผู้ถูกจับจะให้ถ้อยคำนั้นก็ตาม กฎหมายก็ห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐาน ทั้งนี้ เพราะการแจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้ผู้ถูกจับทราบตั้งแต่ในชั้นจับกุม ก็ยังไม่สามารถทำให้ผู้ถูกจับรักษาสติของตนเองได้ เนื่องจากผู้ถูกจับยังอยู่ในภาวะตกใจหวาดกลัวและไม่มีผู้รู้กฎหมาย (ทนายความ) ให้ความช่วยเหลือ การที่ผู้ถูกจับให้การรับสารภาพไปนั้นจึงจะถือว่าเป็นการรับสารภาพด้วยความเข้าใจถึงผลที่จะตามมาอย่างแท้จริงย่อมไม่ได้ และหากผู้ถูกจับประสงค์จะให้การรับสารภาพก็ยังสามารถให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนได้ภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้แจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้ผู้ถูกจับทราบและจัดหาทนายความให้แก่ผู้ถูกจับนั้นแล้ว กฎหมายจึงห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานโดยเด็ดขาดและไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น⁴

2. ถ้อยคำอื่น ๆ ของผู้ถูกจับที่มีไปคำรับสารภาพ

ในกรณีถ้อยคำอื่นที่มีไปคำรับสารภาพ เช่น คำให้การภาคเสธ อาทิเช่น ยอมรับว่าอยู่ในที่เกิดเหตุแต่ไม่ได้กระทำความผิด หรือกระทำไป

³ Rupert Cross and Nancy Wilkins, *An Outline of the Law of Evidence*, 5th ed., London, Butterworths, 1980, p.490.

⁴ อานันท์ สิงหนาท, คู่มือการศึกษา พยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6, 2551 (กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด), น.303.

เพราะป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือได้กระทำไปโดยไม่มีเจตนา เป็นต้น หรือแม้กระทั่งค่าให้การว่าทรัพย์สินที่ลักมาหรืออาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดซ่อนอยู่ที่ใด หรือยาเสพติดที่เหลือนอยู่ของตนซ่อนอยู่ที่ใด หรือค่าให้การขัดทอดผู้ร่วมกระทำความผิดอื่น ถ้อยคำเหล่านี้ไม่ใช่ค่าให้การรับสารภาพ ดังนั้น หากเจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือเจ้าพนักงานผู้รับมอบตัวผู้ถูกจับ ได้มีการแจ้งสิทธิก่อนที่ผู้ถูกจับจะให้ถ้อยคำเหล่านั้นให้เขาทราบแล้ว

(1) ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้

(2) ถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และ

(3) ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ

เช่นนี้ ถ้อยคำของผู้ถูกจับดังกล่าวย่อมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้ แต่ในทางตรงกันข้าม หากเจ้าพนักงานมิได้มีการแจ้งสิทธิให้แก่ผู้ถูกจับทราบก่อน ถ้อยคำของผู้ถูกจับย่อมถือเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226⁵

นอกจากถ้อยคำของผู้ถูกจับที่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ หากเจ้าพนักงานได้มีการแจ้งสิทธิดังกล่าวให้ผู้ถูกจับทราบแล้ว ยังรวม

ถึงพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลจากถ้อยคำของผู้ถูกจับ เช่น ของกลางในคดีก็สามารถนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้เช่นเดียวกัน

■ ประเด็นศึกษา

1. ความเข้าใจในสิทธิและผลกระทบจากการให้ถ้อยคำของผู้ถูกจับ

แม้เจ้าพนักงานผู้จับกุมจะได้มีการแจ้งสิทธิต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้แก่ผู้ถูกจับทราบแล้วก็ตาม แต่มีข้อที่ควรพิจารณาว่า ผู้ถูกจับที่ได้รับการแจ้งสิทธิดังกล่าวมีความเข้าใจในสิทธิของตนและผลกระทบจากการให้ถ้อยคำของตนมากน้อยเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นกรณีถ้อยคำดังกล่าวสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของตนในชั้นศาลได้ หรือแม้กระทั่งพยานหลักฐานอื่น ๆ (เช่น ของกลางในคดี เป็นต้น) ที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลจากถ้อยคำดังกล่าว ก็สามารถนำมาเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของเขาในชั้นศาลได้เช่นเดียวกัน ในกรณีเหล่านี้หากผู้ถูกจับไม่มีความเข้าใจถึงสิทธิและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนนั้นเลย (ซึ่งอาจจะเกิดจากภาวะที่ยังตกใจ หวาดกลัวจากการถูกเจ้าพนักงานจับกุม) การที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อบังคับให้ไปคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับก็คงจะไม่สัมฤทธิ์ผล

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8148/2551 เมื่อบันทึกการจับกุมมีข้อความว่าจำเลยให้การรับสารภาพ จึงต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคสี่ และเมื่อบันทึกการจับกุมไม่มีข้อความใดที่บันทึกการแจ้งสิทธิแก่จำเลยผู้ถูกจับตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง บัญญัติเลย ทั้งพยานโจทก์ที่ร่วมจับกุมก็ไม่ได้เบิกความถึงเรื่องการแจ้งสิทธิแต่อย่างใด แม้โจทก์จะส่งบันทึกการแจ้งสิทธิผู้ถูกจับมาพร้อมกับบันทึกการจับกุมในชั้นพิจารณาสืบพยานโจทก์ แต่บันทึกการแจ้งสิทธิผู้ถูกจับดังกล่าวมีลักษณะเป็นแบบพิมพ์เดิมข้อความในช่องว่างด้วยน้ำหมึกเขียนโดยเจ้าพนักงานตำรวจผู้บันทึกเป็นคนละคนกับที่เขียนบันทึกการจับกุม ทั้งใช้ปากกาคณะด้ามและไม่มีข้อความว่าผู้ถูกจับมีสิทธิจะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ กับไม่มีข้อความว่าถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้แต่อย่างใด แม้จะมีข้อความแจ้งสิทธิเรื่องทนายความก็เป็นการแจ้งสิทธิไม่ครบถ้วนตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสองบัญญัติ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 563/2548 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 468/2553 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับเกิดความสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น การถามถ้อยคำต่าง ๆ ควรเริ่มในชั้นรับมอบตัวผู้ถูกจับ กล่าวคือ แทนที่เจ้าพนักงานจะถามถ้อยคำของผู้ถูกจับในสถานที่จับนั้นเลย ควรให้เวลาแก่ผู้ถูกจับในระหว่างการควบคุมตัวไปยังสถานที่รับมอบตัวเพราะเป็นระยะเวลาไม่นานเกินไปจนถึงขนาดที่ผู้ถูกจับจะทำการปรุงแต่งถ้อยคำเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ แต่เพียงพอต่อการปรับสภาพจิตใจของผู้ถูกจับให้ผ่อนคลายจากภาวะหวาดกลัว ให้กลับมามีสติเพียงพอที่จะสามารถเข้าใจถึงสิทธิที่ตนมี โดยให้ผู้ถูกจับมีโอกาสดำเนินการและปรึกษาทนายความก่อนเมื่อเดินทางถึงสถานที่รับมอบตัว (โดยเฉพาะคดีที่มีโทษประหารชีวิต) จึงค่อยดำเนินการถามคำให้การภายหลังจากที่เจ้าพนักงานได้ทำการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับแล้ว หลังจากนั้น หากผู้ถูกจับยังสนใจที่จะให้ถ้อยคำใด ๆ ต่อเจ้าพนักงาน ถ้อยคำใด ๆ ของผู้ถูกจับที่มีข้อรับสารภาพหรือพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาโดยอาศัยถ้อยคำดังกล่าวก็สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ ทำให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสงบสุขของรัฐและในขณะเดียวกันไม่ทำให้สิทธิของผู้ถูกจับถูกทำลาย

ในทางตรงกันข้าม หากมีการถามคำให้การของผู้ถูกจับก่อนที่จะให้ผู้ถูกจับมีโอกาสดำเนินการและปรึกษาทนายความ ถ้อยคำของผู้ถูกจับและพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาโดยอาศัยถ้อยคำนั้น ถือเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

อันห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ

2. ถ้อยคำของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมอันเกิดขึ้นจากการจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในกรณีที่เจ้าพนักงานจับผู้ถูกจับโดยไม่มีหมายจับ และไม่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายที่จะจับโดยไม่มีหมายได้ ซึ่งเป็นการจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น หากเจ้าพนักงานผู้จับได้มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบแล้วว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความได้ และผู้ถูกจับได้ทราบและเข้าใจถึงสิทธิดังกล่าวแล้ว แต่ก็ยังสมัครใจที่จะให้การ เช่นนี้ ถ้อยคำอื่นที่มีข้อรับสารภาพของผู้ถูกจับจะสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของเขาได้หรือไม่

ในกรณีนี้ ถ้อยคำอื่นที่มีข้อรับสารภาพของผู้ถูกจับไม่ต้องห้ามรับฟังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย อย่างไรก็ตาม ถ้อยคำของผู้ถูกจับดังกล่าวคงถือเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำ (การจับ) โดยมิชอบ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ได้กำหนดว่าโดยหลักแล้วห้ามมิให้ศาลรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นเป็นพยานหลักฐาน⁶ เว้นแต่การรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบ

⁶ หลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าว ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 4 โดยศาลตีความบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการเข้าตรวจค้น หรือการจับที่ไม่ชอบของเจ้าหน้าที่ โดยการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำที่ไม่ชอบของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งเรียกว่า บทตัดพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) แต่ก็มีข้อยกเว้นอยู่หลายกรณี ที่ศาลสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้

งานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

โดยในการใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับดังกล่าว ศาลต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี และต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น

(2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี

(3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ

(4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

ซึ่งจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ศาลสามารถจะรับฟังถ้อยคำอื่นที่ไม่ใช่ คำรับสารภาพของผู้ถูกจับในกรณีดังกล่าวได้ หากถ้อยคำนั้นเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี และผู้ถูกจับให้การโดยบริสุทธิ์ปราศจากการหลอกลวง ช่มชู้ใด ๆ ทั้งสิ้นจากเจ้าพนักงานผู้จับกุม รวมทั้งหากการกระทำความผิดที่ผู้ถูกจับได้กระทำความผิดที่ร้ายแรงด้วย ก็จะเข้าข่ายยกเว้นที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

3. คำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมกับเหตุบรรเทาโทษ

คำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ได้บัญญัติอย่างชัดเจนห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ แต่ศาลสามารถนำคำรับสารภาพดังกล่าวมาเป็นเหตุบรรเทาโทษเพื่อลดโทษให้กับจำเลย (เมื่อผู้ถูกจับถูกฟ้องร้องต่อศาลแล้ว) ได้หรือไม่

ในประเด็นนี้ ศาลฎีกาได้เคยมีคำพิพากษาไว้แล้วว่า คำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมแม้กฎหมายจะห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี แต่กฎหมายก็ไม่ได้ห้ามศาลให้นำมาเป็นเหตุบรรเทาโทษแก่จำเลย ซึ่งถือได้ว่าคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมดังกล่าวเป็นเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 อันศาลสามารถนำมาเป็นเหตุลดโทษให้แก่จำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1130/2553 การที่จำเลยรับสารภาพในชั้นจับกุมว่ากระทำความผิดตามฟ้องถือได้ว่าเป็นการลดโทษต่อเจ้าพนักงานอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

⁶ ส่วนในประเทศอังกฤษได้บัญญัติในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ โดยหลักแล้ว พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบไม่ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย (Inclusionary Rule) แต่ก็มีข้อยกเว้นที่ศาลจะไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐานอยู่หลายกรณี เช่น ถ้าศาลเห็นว่ากระทำความผิดโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่มีลักษณะที่มีความรุนแรงกระทบกระเทือนก่อให้เกิดผลร้ายต่อกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมมากกว่าประโยชน์ที่จะได้จากพยานหลักฐานชิ้นนั้น ก็ให้ศาลมีดุลพินิจที่จะตัดพยานหลักฐานเหล่านั้นได้ (Exclusionary Discretion) (เจริญ ภักดีอนุกูล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2549 (กรุงเทพฯ : หจก. จีรวิภาการพิมพ์), น.260-261.)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7245/2554 แม้ว่ากฎหมายจะห้ามมิให้ศาลรับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 มาตรา 19 แต่กฎหมายก็ไม่ได้ห้ามมิให้ศาลนำมาเป็นเหตุบรรเทาโทษแก่จำเลย ซึ่งถือได้ว่าคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมดังกล่าวเป็นเหตุบรรเทาโทษโดยเหตุอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับเหตุบรรเทาโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 วรรคสอง

ด้วยความเคารพต่อคำพิพากษาศาลฎีกาการนำคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมมาเป็นเหตุบรรเทาโทษและลดโทษให้กับจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78⁷ นั้น ผู้เขียนไม่ใคร่จะเห็นพ้องด้วย อันมีเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก การที่ศาลฎีกาถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม เป็นการลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงานอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณานั้น คำว่า “ลู่แก่โทษ” ต้นร่างกฎหมาย

ลักษณะอาญา มาตรา 59 ใช้คำภาษาอังกฤษว่า “voluntary surrender” อันแปลว่า มอบตัว ส่วนพจนานุกรมฯ หมายถึง “การบอกความผิดของตนเพื่อขอความกรุณา”⁸ ดังนั้น การลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงาน จึงน่าจะหมายถึง การที่ผู้กระทำความผิดเข้ามามอบตัวต่อเจ้าพนักงาน และบอกความผิดของตนให้เจ้าพนักงานทราบโดยสมัครใจเพื่อขอความกรุณา ซึ่งจากความหมายนี้เอง ในกรณีที่จำเลยถูกเจ้าพนักงานจับกุมในขณะที่กระทำความผิดซึ่งหน้า และได้มีการรับสารภาพในขณะที่ถูกจับกุม การรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวคงถือเป็นการรับสารภาพเพราะจำนนต่อพยานหลักฐานเนื่องจากถูกจับในขณะที่กระทำความผิด ไม่ใช่เป็นการรับสารภาพด้วยความสมัครใจโดยแท้ ดังนั้น คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมดังกล่าวจึงไม่ใช่การ “ลู่แก่โทษ” ต่อเจ้าพนักงาน นอกจากนี้ คำรับสารภาพในชั้นจับกุม กฎหมายก็ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งการห้ามนี้เป็นการห้ามทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นศาล ฉะนั้น การรับสารภาพของจำเลยในขณะที่ถูกจับกุมจะถือเป็นประโยชน์ต่อเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีคงไม่ได้⁹

⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 บัญญัติว่า

“เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใจเลอาเบาปัญญาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงานหรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีความลักษณะทำนองเดียวกัน”

⁸ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง, พิมพ์ครั้งที่ 15, 2547 (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด), น.169.

⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5497/2552 การลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงานอันเป็นเหตุบรรเทาโทษนั้น หมายถึงหลังเกิดเหตุจำเลยต้องเข้ามามอบตัวต่อเจ้าพนักงานตำรวจและรับสารภาพความผิด แต่ได้ความจากคำเบิกความของพนักงานสอบสวนว่า หลังเกิดเหตุจำเลยหลบหนีไป จึงไปขอออกหมายจับจำเลยต่อศาลชั้นต้น ต่อมาเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยได้ขณะจำเลยนั่งรถผ่านด่านตรวจของเจ้าพนักงานตำรวจ การที่จำเลยยอมให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมโดยดีเป็นเพราะมีหมายจับมากกว่าจึงถือไม่ได้ว่าเป็นการลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงานอันเป็นเหตุบรรเทาโทษที่จะพึงลดโทษให้จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1111/2551 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 482/2547 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ประการที่สอง การที่ศาลฎีกาถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมเป็นเหตุบรรเทาโทษโดยเหตุอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับเหตุบรรเทาโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 วรรคสอง นั้น การตีความคำว่า “เหตุอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน” จะต้องเป็นเหตุที่มีลักษณะทำนองเดียวกันหรือใกล้เคียงกับเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่มาตรา 78 วรรคสองกำหนดไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 วรรคสองแล้ว คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมถือว่าใกล้เคียงกับเหตุบรรเทาโทษกรณีรู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น หรือกรณีให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาประการใดประการหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าการที่จำเลยรับสารภาพในชั้นจับกุม แต่ในชั้นสอบสวนและในชั้นพิจารณาคดีของศาล จำเลยให้การปฏิเสธมาตลอดนั้น ย่อมแสดงได้ว่าจำเลยไม่ได้รู้สึกสำนึกในความผิดของตนและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้นแต่อย่างใด และเมื่อคำรับสารภาพในชั้นจับกุมกฎหมายก็ห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย การที่ศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยก็โดยอาศัยพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ทั้งสิ้น ดังนั้น คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมจึง

ไม่ถือเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีแต่อย่างใดเลย

นอกจากนี้ การที่ศาลนำเอาคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมมาเป็นเหตุบรรเทาโทษให้กับจำเลย ก็คงจะก่อให้เกิดข้อนาพิจารณาว่า ในกรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธในชั้นจับกุม แต่ในชั้นสอบสวนหรือในชั้นพิจารณาคดีของศาล จำเลยให้การรับสารภาพ แต่ตามแนวบรรทัดฐานของศาลฎีกา¹⁰ ในกรณีที่จำเลยรับสารภาพเพราะจำนนต่อพยานหลักฐานไม่ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษให้แก่จำเลย ทั้ง ๆ ที่การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนหรือในชั้นพิจารณาคดีของศาล ศาลสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ อันถือเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีอยู่บ้างไม่มากก็น้อย แต่กลับไม่ได้รับการลดโทษ แต่ในทางกลับกันการที่จำเลยรับสารภาพในชั้นจับกุม แต่ในชั้นสอบสวนและในชั้นพิจารณาคดีของศาล จำเลยปฏิเสธมาตลอด ซึ่งคำรับสารภาพในชั้นจับกุมไม่มีประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ศาลกลับจะนำเอาคำรับสารภาพนั้นมาเป็นเหตุบรรเทาโทษเพื่อลดโทษให้กับจำเลยได้อย่างไร

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมไม่ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษที่จะนำมาลดโทษให้กับจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ได้ดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

¹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 100/2551 คำรับสารภาพของจำเลยอันจะถือเป็นเหตุบรรเทาโทษตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 จะต้องเป็นกรณีให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลจึงจะพิจารณาลดโทษที่จะลงแก่จำเลยได้ คดีนี้โจทก์มีทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานพฤติเหตุแวดล้อมแน่นหนาแน่นคองและศาลอาศัยพยานหลักฐานของโจทก์ดังกล่าวเป็นข้อสำคัญในการวินิจฉัยและพิพากษาลงโทษจำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยทั้งสอง ประกอบกับรูปคดีที่โจทก์นำสืบนำเชื่อว่าจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพเพราะจำนนต่อพยานหลักฐาน โดยจำเลยที่ 1 ถูกจับกุมได้ทันทีพร้อมของกลาง ส่วนจำเลยที่ 2 เพิ่งมาให้การรับสารภาพภายหลังจากมีการสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้ว หากให้รับสารภาพเพราะสำนึกในความผิดไม่ คำรับสารภาพดังกล่าวไม่ถือเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 อันจะมีเหตุผลควรลดโทษให้แก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 209/2545 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 132/2545 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

■ สรุปและข้อเสนอแนะ

ถ้อยคำของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม หากเป็น คำรับสารภาพ กฎหมายห้ามมิให้รับฟังเป็น พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูก จับโดยไม่มีข้อยกเว้น แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นที่ไม่ใช่ คำรับสารภาพ สามารถรับฟังเป็นพยาน หลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ หากได้มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบก่อนที่จะ ให้ถ้อยคำ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ใช่กรณีที่เป็น การจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะในกรณีนี้ ถ้อยคำอื่นนั้น ถือเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น โดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดย มิชอบ ซึ่งห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน เช่นกัน เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมาย กำหนด

ทั้งนี้ การที่จะรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับใน ชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ ความผิดของผู้ถูกจับนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าการถามถ้อยคำต่างๆ จากผู้ถูกจับควรเริ่มใน ชั้นรับมอบตัวผู้ถูกจับโดยให้ผู้ถูกจับมีโอกาส ได้พบและปรึกษานายความก่อน (โดยเฉพาะ ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต) เพื่อให้ผู้ถูกจับ ได้เข้าใจถึงสิทธิและผลกระทบของการให้ ถ้อยคำของตน อันจะส่งผลให้การคุ้มครองสิทธิ ของผู้ถูกจับมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ คำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม เมื่อ กฎหมายห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานใน การพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับฉันใดก็ไม่ควร นำคำรับสารภาพดังกล่าวมาถือเป็นเหตุบรรเทา โทษที่ศาลจะนำมาลดโทษให้แก่จำเลยฉันนั้น

■ บรรณานุกรม

เจริญ ภักดีธนากุล. **กฎหมายลักษณะพยาน หลักฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. 2549 (กรุงเทพฯ : หจก.จิรรัชการพิมพ์).

ธานี สิงหนาท. **คู่มือการศึกษา พยานหลักฐาน คดีแพ่งและคดีอาญา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. 2551 (กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิง จำกัด).

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ. **ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง**. พิมพ์ ครั้งที่ 15. 2547 (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนัก พิมพ์วิญญูชน จำกัด).

ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง ตัวยก คำอธิบายย่อและเอกสาร อ้างอิง เรียงมาตรา**. พิมพ์ครั้งที่ 12. 2555 (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด).

Rupert Cross and Nancy Wilkins. **An Outline of the Law of Evidence**. 5th ed. London. Butterworths. 1980.

